

do vključno 10. septembra 2004 – prispelo na sedež ADS dvanajst zapečatenih ovojnic. Po odprtju je bilo ugotovljeno, da je v dvanajstih ovojnicah osem predlogov za Aškerčevo nagrado in sedem za Aškerčevo priznanje. Za Aškerčevo nagrado so bili predlagani ti kandidati: Milan Bizjak, dr. Ema Umek, Ivan Nemančič, dr. France Štukl, mag. Vladimir Žumer, Antoša Leskovec, Arhiv kantona Tuzla in dr. Peter Pavel Klasing, za Aškerčevo priznanje pa šest kandidatov: dr. Milko Mikola (dvakrat), dr. Jedert Vodopivec, Zdenka Semlič Rajh, Žiga Železnik, Jože Škofljanec in Inštitut Studia Slovenica.

Nekateri predlogi niso vsebovali vseh v razpisu zahtevanih sestavin (utemeljitev).

Komisija je ugotovila, da je za dobitnika Aškerčevega priznanja predlagan tudi član komisije (dr. Milko Mikola). V skladu z 9. členom Pravilnika o podeljevanju Aškerčevih nagrad in Aškerčevih priznanj je komisija po odpiranju ovojnic sejo končala in predlagala IO ADS, naj imenuje nadomestnega člana.

IO je na izredni seji 14. septembra 2004 kot najvišji organ društva med občnima zboroma obravnaval nastali položaj in soglasno sprejel sklep, da se namesto Milka Mikole za nadomestno članico Komisije za podeljevanje Aškerčevih nagrad in Aškerčevih priznanj imenuje Marijo Hernja Masten iz Zgodovinskega arhiva Ptuj.

Komisija se je znova sestala 21. septembra 2004 in takrat obravnavala prejete predloge. Po temeljiti razpravi smo soglasno sklenili:

Aškerčeva nagrada za izjemne prispevke k razvoju slovenske arhivistike se podeli mag. Vladimirju Žumru, Aškerčevo priznanje za objave in popularizacijo arhivskega gradiva pa dr. Milku Mikoli.

Obe utemeljitvi sta objavljeni na koncu poročila.

Svoje odločitve smo posredovali IO ADS; o tem je razpravljala na svoji seji 5. oktobra 2004 in skladno s 13. členom Pravilnika o podeljevanju Aškerčevih nagrad in Aškerčevih priznanj za posebne dosežke v arhivistiki ter 16. členom Poslovnika o delu Komisije za podeljevanje Aškerčevih nagrad in Aškerčevih priznanj obe odločitvi komisije soglasno potrdil.

Glede na to, da z delom pridobivamo tudi izkušnje, smo letos ugotovili, da bi bilo smiselno pri predlogih upoštevati število razpisanih nagrad in priznanj. To pomeni, da bi en predlagatelj predlagal največ enega kandidata za nagrado in največ dva za priznanje. Predlogi naj bodo tehtni, utemeljitve podprte s konkretnimi navedbami in ustrezno bibliografijo.

Slavnostna podelitev Aškerčeve nagrade in Aškerčevega priznanja je potekala na dan slovenskih arhivov, 20. oktobra 2004, v Veliki sejni dvorani Mestne občine Ljubljana.

Na podelitvi so zbrane nagovorili predsednica društva Mira Hodnik, državni sekretar na Ministrstvu za kulturo Ciril Baškovič, županja Mestne občine Ljubljana Danica Simšič ter slavnostni govornik dr. Andrej Hozjan. Za popestritev podelitve je poskrbel trio flaut Srednje glasbene in baletne šole iz Ljubljane.

Nada Čibej

Slavnostni govor doc. dr. Andreja Hozjana

Spoštovana gospa predsednica ADS, spoštovana gospa županja MO Ljubljana, gospod državni sekretar, spoštovana nagrajenca, spoštovani prisotni! Slovenske arhivske delavke in delavci člani ADS si bomo to leto 2004 zagotovo spravili v prav posebne arhivske omare v naših glavah, se pravi tja, kjer ne hranimo ravno dokumentov, temveč naše védenje in spomine. Po jubilejnem aprilskem občnem zboru smo se dober mesec nazaj srečali na proslavitvi društvenega Abrahama oziroma 50-letnice našega društva. Danes, na dan slovenskih arhivov, bomo dvema nagrajencema podelili najvišji društveni nagradi. Jubilejno leto se torej dostojno obeležuje, in prav je tako. O nagradah in priznanjih imam preprosto mnenje: kdor jih ne ceni in zato v obliki le-teh ne zmore priznati prispevka skupine ali posameznika k skupnemu dobremu, jih sam tudi ni vreden. Dolgo, predolgo časa si društvo praktično ni moglo sistemsko urediti nagrajevanja. Ljudem, ki so uspešno izbojevali to bitko, bitko za Aškerčeve nagrade, smo tu lahko hvaležni. Imamo namreč vsebino in imamo dogodek, ki zaokrožata javno podobo po članstvu sicer maloštevilnega strokovnega društva ter ga navzven postavljata ob bok drugim, mnogo večjim strokovnim društvom. In prav za to v bistvu gre, za enakopravnost, za postavitev tega občeloškega principa tudi v primeru arhivskega društva na pravo mesto. Ne bi si znal predstavljati društvene 50-letnice brez te simbolne, a še kako pomembne ravni.

Pogled na dogajanja znotraj društva bo razodel nenehno gibanje in spremembe, a dogajajoče se v utečenih tirnicah. Življenjsko energijo našega društva izpričujeja kar dve redni seriji društvenih strokovnih publikacij ARHIVI in VIRI. Redno delujejo strokovne komisije. Tekoče delo vodi in koordinira IO z dveletnim mandatom. Za članstvo v odboru je značilno menjavanje generacij, torej pomlajevanje. Aktualni odbor je recimo opazno mlajši od npr. odbora izpred štirih let, kar se mi zdi logično in sprejemljivo. Med-

Dr. Andrej Hozjan med slavnostnim govorom na drugi podelitvi Aškerčeve nagrade in priznanja. Ljubljana, velika sejna dvorana ljubljanske mestne hiše, 20. oktobra 2004 (Foto: T. Rodošek)

narodno prisotnost društva zagotavljajo redni obiski in zastopanje na prireditvah širom sveta. Sem kaj pozabil? Da, tisto najlepše in najpristnejše v društvenem življenju so nedvomno redne ekskurzije. Na njih vidimo lepote in znamenitosti sveta okoli nas, obiskujemo arhivske institucije, predvsem pa se družimo, smo sopotniki in prijatelji, kar so etimološko gledano najožji pomeni besede društvo. ADS torej izpolnjuje naloge, zavoljo katerih sploh obstaja. Razen uredniškega dela se vse funkcije v društvu opravljajo brez kakršnihkoli denarnih nadomestil, kot to določa 11. člen društvenih pravil. Članstvo v takem društvu mi zatorej ne predstavlja nekega bremena, ne sproža mi neprijetnih občutkov, nasprotno, v tej sredini sem doživel že marsikatero prijetno urico in spoznal čudovite ljudi. Društvu želim, da ostane prav tako, kot je.

Spoštovani! Tudi naše arhivsko delo doživlja nenehne spremembe. Izraza arhivar, še pred par desetletji tako domačega, da je iz njega nastala še ženska oblika arhivarka, danes ne uporabljamo več. Arhivisti v RS ne pišemo več z gosjimi peresi, niti ne tipkamo na prastare Olimpije in druge stroje. Pravzaprav v službi – v primerjavi z dvema generacijama nazaj – ne pišemo kaj dosti. Smo arhivski delavci zgodnjega 21. stoletja; naše bistvo je varovanje spomina človeštva, globalno rečeno. In nič se ne bom zmotil, če rečem, da vladamo nad kolektivnim ter neštevilnimi individualnimi spomini. Etimološki izvor besede arhiv je kot vemo grški izraz *arhíon* – vladno poslopje, tudi mestna hiša, ki je izpeljanka iz zelo znanega grškega pojma *árho* – vladam. O tovrstnih ambicijah kolegic in kolegov sicer ne vem nič konkretnega. Raje bi se še malce ustavil pri konkretnem arhivskem delu. Zanj so potrebni nujni predpogoji usposobljenost, znanje, izkušnje. Po moje je dobro imeti še vsaj za ščepec take ali drugačne čustvene navezanosti na samo obdelovano gradivo, ali na čas njegovega nastanka, na nastopajoče osebe, ali pa na prostor, o katerem gradivo govori oziroma je na njem nastajalo. Krajše povedano, gradivo naj bi bilo popisovalcu "domače". Potem so tu še najrazličnejši možni delovni pogoji. Moja dokaj neobičajna osebna izkušnja glede teh je naslednja: štiri leta že občasno popisujem gradivo za zgodovino dolnjega Prekmurja v arhivu na gradu Forchtenstein na Gradiščanskem. Gradivo je – enako kot cel grad – zasebna last. Tako sem šele pred mesecem dobil dovoljenje od lastnikov, da lahko sploh kaj objavljam v zvezi z gradivom. A kaj bi to. Občutki ob sedenju v sobah, kjer se je čas dobesedno ustavil pred stoletji, ki so večji del brez električne napeljave, kjer so nekatere arhivske omare stare vsaj 150 let, v sobah, v katere lahko vstopijo res le ekskluzivni privilegiranci – zato so neobljudene, v sobah, kamor te za 10 ur preprosto zaklenejo, na gradivu, ki v ogromni večini ni v skatlah, temveč v manjših in večjih povezih, pa se nabira debela plast prahu, tako da so najpomembnejši delovni pripomočki močna baterija, metlica in krpa, ti občutki so nekaj popolnoma neprimerljivega z zgodnjim 21. stoletjem. Arhivist, ki ima srečo, da lahko doživi nekaj tako enkratnega, in v delu v takih okoliščinah celo najde zadovoljstvo, se bo znal zavestno preseliti v nek

drug, časovno zelo oddaljen historični trenutek, znal bo vzpostaviti čustveno zvezo z gradivom, karkoli naj bi že to pomenilo. Vendar bo zanj še bolj kot romantično sanjarjenje o preteklih stoletjih pomembno dejstvo, da pa vendarle živi in dela v zgodnjem 21. stoletju in v Sloveniji. Lahko se bo še ves zasanjan hitro vsedel za računalnik in vanj s pomočjo najnovejšega popisovalnega programa Infoarh vnašal svoja spoznanja o gradivu.

Članice in člani arhivskega društva se z bialno podelitvijo Aškerčeve nagrade in priznanj želimo dobitnikom oddolžiti za njihovo dolgoletno aktivno sooblikovanje tistega, čemur lahko danes s ponosom in brez vsakršne pretirane samovšečnosti porečemo slovenska arhivistika. Lista dosedanjih Aškerčevih nagrajencev ni dolga. Zato pa so na njej sama resnično zaslužna imena iz naših vrst. Tudi letošnja dobitnika – imen seveda še ne smem razkriti – zagotovo spadata med zaslužne. Oba odlikujejo izredne količine publiciranih zadev. Poznamo ju kot neutrudna iskalca novih spoznanj ali po drugi strani tudi kot neutrudna tvorca predpogojev za dosego pravih spoznanj. Spoznanje je pač temeljna filozofska kategorija. Lahko ga častimo, lahko ga omalovažujemo, ali ga vzamemo za rdečo nit našega življenja, ali pa se iz njega delamo norca. Ruski poet Andrej Voznesenski se je v pesmi Parabolska balada takole izrekel o spoznanju: "Različno vsak išče o resnicah spoznanje: človek v parabolih, črv skoz špranje." Spoštovana nagrajenca! Štejemo si v osebno čast, da lahko prav vama danes govorim slavnostno ozaljšane besede. Vajine poti do spoznanj so tiste ta prave, so poti, ki jim od srca zaploskamo. In še jim bomo. Kajti vem, da vama bodo roke še dolgo služile, da bosta glavi še dolgo bistri in željni spoznanj, da vama oči še dolgo ne bodo opešale. Veselimo se vajinih novih podvigov in veselimo se še mnogih skupnih društvenih uric. Iskrene čestitke!

Utemeljitev za podelitev Aškerčeve nagrade in Aškerčevega priznanja

Mag. Vladimir Žumer

Mag. Vladimir Žumer se je rodil 26. avgusta 1949 v Voklem pri Kranju. Leta 1973 je na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani diplomiral iz zgodovine in sociologije, leta 1994 pa je na Oddelku za zgodovino iste fakultete magistriral iz arhivistike s temo Osnove valorizacije dokumentarnega gradiva po letu 1945.

Jesen 1973 se je zaposlil v Zgodovinskem arhivu Ljubljana, kjer je vodil Enoto za zunanjo ljubljansko regijo. Leta 1986 je postal svetovalec direktorice za koordinacijo in razvoj arhivske službe v Arhivu Republike Slovenije. Od leta 1988 je bil namestnik direktorice, od leta 1993 do 31. avgusta 2004 pa direktor tega arhiva; od tedaj vodi njegov Arhivski center za strokovni razvoj.